

DE BOSHUT

Ze schuurde de melkbussen blank, haar rode arm roerde zich in de halzen. Los golfde 't rossige haar om heur sproetengezicht.

De dag was zwoel.

Zoete geuren stegen lauw uit de aarde, waarboven een zacht-blauwe hemel zich welfde.

Froukje zette de schone bussen omgekeerd op de stoep. Ze tuurde de weg naar het dorp af, alsof zij iemand verwachtte. De stee van haar vader lag eenzaam. Soms kwam er een controleur, als 't een „goeie” was, schranste hij mee uit de pot. Froukje merkte al gauw, of hij veel door de vingers gezien had. Was dit het geval, dan nam hij flink wat van de slacht mee naar huis.

Er kwamen ook mensen, die geld en goed voor tarwe en spek wilden ruilen. Ook zij brachten afwisseling in Froukjes eentonig bestaan. Maar toch niet die spanning waarop zij, bevend, vaak wachtte.

De vorige maand was hun huis door Duitsers bezocht. Ze hadden naar ontsnapte onderduikers navraag gedaan, 't huis en de stallen ondersteboven gehaald, zich als baronnen laten bedienen. Froukjes moeder was door de inval geheel overstuurd. Haar vader was woedend, omdat de groenen en passant de beste fiets ingepikt hadden. Maar Froukje was heimelijk blij, omdat er eindelijk ook bij hen iets gebeurd was. Ze hunkerde naar een vervolg, zoals een krantenlezer dit naar een spannend feuilleton deed. Maar er kwam geen vervolg na die ene, opwindende dag. De boer, hoewel fel tegen de bezetter gekant, had toch gezegd, dat hij geen onderduikers opnemen zou.

Froukjes fantasie sloeg op hol.

Zij verbeeldde zich, dat haar vader werkelijk een paar opgejaagden 't huis had geweigerd. Toen was zij met hen naar buiten gegaan.

„Volg mij,” had ze gezegd.

Ze had hen bij een rij knotwilgen gebracht.

„Nu rechts afslaan...” Daar was een bosje.

Tussen sparren verborgen, stond er een hut. Die was vroeger door de landheer en zijn gezin voor een picnic gebruikt.

„Hier zijn jullie veilig. En ik zal elke dag eten brengen,” had Froukje gezegd. Zo sterk was zij onder de indruk van haar verbeelding gekomen, dat zij op een middag naar 't bosje gegaan was. Ze had zich door 't kreupelhout een weg moeten banen. De hut was met biezen matten gesloten. Froukje had ze een beetje verwijderd en 't rotte blad uit de boshut geschopt. Ze had gezien, dat het dak vrij poreus was. Toch was de hut een prachtige schuilplaats. Met een paardedecken en een paar jute balen over de arm had Froukje haar nog eens bezocht. De deken had zij aan een roestige spijker gehangen, de balen over 't wankele dakje gespannen. Toen was er nog een zak, met zeegras gevuld, door haar gebracht. Nu moest het avontuur toch wel komen. Maar 't liet op zich wachten. 't Land stond in brand en Froukjes leven bleef leeg.

Ze keek nog eens naar de weg en eensklaps stokte haar adem. Een man, lang en blootshoofds, kwam snel naderbij. Hij deed Froukje aan een hard-

loper met rinkelend belletuig denken. Maar hij maakte geen leven.

Froukje liep naar het hek, zodat hij haar beter kon zien. Zij wenste opeens, dat een doek heur vlammeende haar zou bedekken.

„Rood haar en elzenhout, zijn op geen goeie grond gebouwd,” zeiden de mensen wel eens. Ze vreesde, dat de man zich omkeren of haar voorbijsnellen zou, 't Zien van een mens, van een huis, deed hem echter scherper zijn vermoeidheid gevoelen. Hij kwam dichtbij Froukje. Ze verstond de onuitgesproken vraag in zijn ogen.

„Je kunt me vertrouwen,” zei Froukje. Ze zag, dat zijn haar reeds iets grijsde. Hij droeg geen boord, een bloedstreep liep over zijn hals. Z'n lichte ogen hadden iets droevigs, iets dromerigs ook, als was hij zich de werkelijkheid toch niet ten volle bewust.

„Zit de Duutser je nao?” vroeg Froukje hem.

„Ja, maar ze zijn op een dwaalspoor. Zou 'k me hier kunnen verschuilen?”

Zijn blik dwaalde van Froukje naar 't huis.

„Vader begint er liever niet aan. Maar ik kan je wel helpen...”

„Geef me eerst iets te drinken. En een stuk brood, als je 't hebt...”

In de keuken sneed Froukje haastig wat brood. Haar vader werkte op 't land, haar moeder was in 't bovenhuis aan de schoonmaak. Froukje vulde een fles met karnemelk. Bevreesd, dat ook dit avontuur een droom blijven zou, blikte zij telkens naar buiten.

„Gao met me mee, onderweg kun je eten,” zei Froukje. Hij volgde haar willig, zette gretig de fles aan zijn dorstige mond.

„Waar breng je me heen?”

„Naor de boshut...”

Bij hun nadering vlogen kraaien krassend uit de knotwilgen op. Ze voerde hem door het kreupelhout naar de hut. Daar trok zij de matten terug. Ze nam de deken van de roestige spijker, wierp die op de matras.

„Je bed is gespreid...”

„Had je op me gerekend?” vroeg hij verbaasd.

„Al zolang...” zei Froukje.

„Denk je... denk je, dat ze me hier niet zullen vinden?”

„Je bent hier veiliger dan in ons huis. Dat werd kort geleden nog grondig doorzocht. Hier komt nooit iemand. En ik zal zorgen dat je hier niet verhongert...”

Froukje kende die zin reeds van buiten.

„'t Is hier wel eenzaam,” zei ze.

„Ik heb juist eenzaamheid nodig...”

„Je hoeft niet een hele dag in de boshut te zijn. Als je maor niet buten 't bos komt. Dan zien ze je misschien op de weg...”

„Dank je,” zei de vreemde beschaafd.

„Tot vanavond,” zei Froukje.

Ze haastte zich naar de hoeve terug. Wild bonsde heur hart. 't Avontuur was begonnen, maar hoe of het eindigen zou?

Froukje kookte het eten.

Meer dan gewoonlijk, ook met meer zorg. Toen de stampot gereed was, vulde zij een etensblik van haar vader er mee. Ze plaatste het op een plank.

In de schoonmaaktijd aten zij 's avonds. Haar vader sprak over 't werk. Haar moeder zei, dat de bedden nodig moesten worden gestopt.

Froukje at weinig.

't Geheim was haar voedsel.

De boer las een kapittel, toen verzorgde Froukje in haar eentje de afwas.

Ze hoorde de boer naar de stal gaan. Uit z'n tabaksdoos nam Froukje een plukje. Ze vond nog een pijp, waarmee een kind hier belletjes had geblazen, 't Eten warmde ze op een petroleumstel. Dan deed ze 't blik in een 'tas. Ook een handdoek en een fles water en een pakje met brood.

„k Gao nog efkes naor buten,” zei ze tot de boerin. Ze behoefde geen enkele woning voorbij.

„Ka... ka...” krasten de kraaien in de donkere nesten. De vluchteling stond voor de hut. Diep lagen z'n lichte ogen in 't wat tot rust gekomen ge-laat.

Froukje zette 't blik op de grond. Ze legde een vork op het deksel.

„Ik neem 't blik graog weer mee. Hier is brood tot morgenavond...”

Hij zette zich op het zee gras, prikte gulzig in 't eten. Froukje bleef staan.

„Bid je niet?” vroeg ze.

„k Vergeet het als zwerfer wel eens,” zei hij kleurend. Hij wierp een schepje eten buiten de hut.

„Voor de vogels. Ze hebben me de tijd helpen korten...”

Een teer, schuchter groen schemerde in het bos. Froukje hing de handdoek ook aan de spijker.

„Wat is je beroep?”

„Ingenieur. Maar 'k zwerf al twee jaar door 't land. 'k Heb zelf moeten vernielen wat ik eerst opgebouwd had...”

„Hoe heet je?”

„Arnold. En jij?”

„Froukje... Wil je soms roken?”

„Heb je dan iets?”

„Een piepje tabak. Maar rook niet buten de hut. En wees voorzichtig, als je een lucifer aonstrijkt...”

Even keek ze nog naar de rook, die uit de hut kringelde.

„Nu moet ik weg. Tot morgen, Arnold...”

Elke avond bracht zij 't gevulde blik naar de hut. Haar afwezigheid verwekte geen opzien. Ze ging ook vroeger 's avonds vaak even weg.

„Die meid leeft niet, als ze niet in haor eentje kan dromen,” had de boer dikwijls brommend gezegd. En Froukje droomde ook, als zij naar de boshut zich repte. Bang was ze nooit. Voor Giel van Noort, een jongen van een naburige hoeve, die om haar liep, had Froukje vrees. Ze zou zich voor geen geld ter wereld met hem alleen in de boshut hebben gewaagd.

Terwijl Arnold at, vertelde Froukje hem van 't land en de koeien. Hij verbaasde zich, omdat zij 't zo poëtisch deed.

„Heb je veel boeken gelezen?”

„Taomelijk. 's Winters zijn de aovenden lang. En je kunt toch niet altijd stoppen en breien?”

Froukje zag weer, dat een ring aan zijn handen ontbrak.

„Ben je getrouwd?” vroeg ze plots.

„Niet meer. Ze is... ze is uit m'n leven gegaan, toen het onzekerder werd...”

„Vind je 't hier erg aokelig, Arnold?”

„'t Is nergens in de wereld een Eldorado. En ik tref het met 't weer...”

Een blonde baard omlijstte nu Arnolds gezicht. Froukje ging stiller naar huis. Ze vond hem zo wonderlijk, haast te zacht voor een man. Van de vogels omringd leek hij op Fransiscus van Assisis. Onaards was dan zijn gezicht. Maar stoffelijk was hij toch ook, want nooit bleef de etenssprak lang in het blik. Er werd geen navraag naar hem gedaan en hij repte niet over vertrekken.

Op een middag hield Giel van Noort Froukje tergend lang op. Een wandeling naar het dorp werd door haar geweigerd. Eerst toen Froukje zeker wist, dat Giel buiten niet langer wachtte, durfde zij naar 't bosje te gaan. Aan de besterde hemel had de maan een rare grimas

„Ka... ka...” krasten de kraaien.

De eenzaamheid drukte Froukje opeens. In 't bosje kwam Arnold haar tegemoet.

„Was er iets, Frouk?”

„Oponthoud... thuis...”

„Je waagt je leven voor mij...”

Hij voerde Frouk naar de boshut, alsof die haar vluchtheuvel was.

„Rust even uit, 'k hoor je hart bonzen...”

Froukje plofte op 't zee gras.

„Eet nu maor eerst,” zei ze gejaagd.

„k Ben over m'n honger heen. Laat het blikje maar hier. Misschien heb je een ander pannetje... morgen...”

Een eekhoortje gleed langs een bemoste stam naar omlaag. 't Bosje was vol zilveren lopers. Een dennetje glansde, als stond het in de Kersttijd te pronken. In de knotwilgen krasten de kraaien.

„Je bent zo goed voor me, Frouk...”

„k Doe nog al wat...”

Ze wendde 't hoofd van hem af.

„k Had moeten zorgen, dat je thuis kommen mocht. Maar 'k wilde dit... dit niet met anderen delen...”

„k Heb het hier toch niet slecht,” zei hij snel.

„Je hebt deze hut tot een Elim voor me gemaakt. 'k Heb veel in de stilte geleerd. Dat kan, Frouk, als de ziele maar luisteren wil. 'k Dacht, dat God er alleen in onweders was. Nu weet ik, dat Hij ook in 't zachte suizen van de wind nog tot ons wil komen. En soms was het, of een lichtende ladder van de hemel naar deze hut was gespannen. 't Is ook zo heerlijk, dat we elkander kunnen vertrouwen. Maar dit kan zo niet blijven. Je moet niet schrikken, als je de hut onverwachts leeg vindt. Niet, dat 'k ondankbaar ben. Frouk...”

„Waarom dan?” vroeg zij fel.

„Omdat de strijd nog niet is gestreden. M'n makkers vechten nog, Frouk. Er wachten ook mij nog plichten. Maar vergeten zal ik je nooit...”

Door een vochtig waas zag Froukje 't bolle gezicht van de maan. Zij wilde niet, dat er onder haar feuilleton nu al: Slot volgt... zou staan. In de maanglans leek haar afgewend hoofd een lich-

tende fakkel. Arnold worstelde met zijn ontroering. Al zou hij dit willen, hij mocht hier niet werkeloos blijven, luisterend of hij haar forse voetstap weer hoorde. „Froukje, kijk me eens aan.”

Ze wendde het hoofd om. „'t Zal zonder jou hier zo leeg zijn,” stootte ze uit.

„Je moet hier toch blijven komen, om voor de vogels te zorgen. Ze zijn aan hun vaste voederplaatsje gewoon. M'n gedachten zullen je blijven omringen. En... je moet ook bedenken, dat ik in deze hut een open hemel gezien heb...”

„Ik kan niet. Je moet er nog zijn, als 'k morgen terug kom.”

„Misschien. Maar vergeten zal ik je nooit.”

Ze had hem gisteren sokken en ondergoed van haar vader gebracht. De oude plunje nam Froukje mee.

Arnold bracht haar naar de rand van het bosje.

„Zul je voorzichtig zijn, Frouk?”

„Hier loopt nooit iemand. Tot morgen...” zei Froukje. Ze vloog over de zilveren weg. En zij zag niet, dat een schaduw zich van een dikke boom

losgemaakt had en de weg naar het bosje insloeg.

De kraaien krasten.

De volgende dag stonden Froukjes handen voor alles verkeerd. Haar gedachten vlogen vooruit, naar de boshut. Er mocht nog geen slot aan haar feuilleton zijn.

Er viel een mals buitje.

Ze stelde 't zich voor, hoe Arnold in de hut naar 't tikken der druppels luisteren zou.

„Wat mankeert je toch?” vroeg de boer, toen zij z'n doorroker brak.

„Wilt u een vluchteling onderdak geven?”

„Waarom vraag je dat, meid?”

„Omdat hier dichtbij iemand in nood is...”

„Breng hem hier,” zei de boer.

Vrezend, dat Giel weer zou komen, vertrok Froukje direct na het eten. Ze had een offer voor Arnold gebracht. Haar ouders zouden nu ook het feuilleton lezen. Maar 't zou nog niet zijn geëindigd.

Hoe dichter Froukje bij de knotwilgen kwam, hoe vermoeder zij werd.

„'t Komt door 't drukkende weer.”

Diep ademend betrad zij het bosje. De aarde was losgewoeld, Froukje zag afdrukken van voeten, die hadden geworsteld. Ze sleepte zich naar de boshut. 't Eten was onaangetoerd in het b'ik, de deken hing nog aan de spijker.

„'t Is gisteravond gebeurd,” mompelde Froukje. Ze lette niet op de klagende vogels, zocht tussen struiken, riep, radeloos, Arnolds naam. Ze kwam weer op de plaats, waar zij 's avonds 't bos had betreden. Hier waren de voetstappen ook uit elkander gegaan. Als een speurder bekeek Froukje de grond. Toen omklemden haar vingers iets hards. Ze staarde als begoocheld er naar. Een knoop... en die had zij gisteravond aan Giel's jas gezien...

Nog diezelfde avond ging Froukje naar Giel. Hij lag met een gebroken arm in de bedstee. Niets liet hij uit, hoe dringend Froukje hem ook ondervroeg. Dat was zijn wraak.

Ontmoedigd ging Froukje naar huis.

„Komt de vluchteling niet?” vroeg de boer. Ze schudde zwijgend het hoofd. De volgende avond ging ze weer naar de boshut. Er was niets veranderd. Treurig strooide ze brood. De vogels vielen er uitgehongerd op aan.

Na een poosje zeiden de mensen, die de stee soms bezochten, dat Froukje niet dezelfde van vroeger meer was. Haar ogen hadden iets dwalends. Ze reageerde niet meer op een grap.

„Rood haar en elzenhout

Zijn op geen goede grond gebouwd,” hoorde Froukje hen zeggen. Ze lette niet op de mensen.

Aan de koster vroeg ze een klapstoel. Daarop droomde zij in de boshut. Ze keek naar 't groen, dat Arnold rust had geschonken, naar de hemel, die blauw of bewolkt boven de boshut zich spande. En fluisterend vroeg ze, of zij die lichtende ladder óók eens mocht zien...

DE BOER

De dagen van de boer staan altijd strak gespannen,
Er is geen ruimte tussen het begin, het eind.
Zo lang 't gezegend licht het logge land beschijnt,
Voert hij zijn meiden aan, zijn beesten en zijn
mannen.

Zijn arbeid draagt de sterke spanning der
seizoenen,
Hij weet wat mens en dier en wat het land
begeert,
Maar ook, dat hij het niet alleen is die regeert,
Al draagt zijn arbeid steeds het lot van de
miljoenen,

Die teren op zijn stoer en steeds gestadig werken.
Hij, Die de aarde schiep, geeft ook zijn werken maat.
En als die arbeid soms door Zijnen Wil vergaat,
Het kan zijn vast geloof in 't eigen doen
slechts sterken.

Stug is de grond, die hij als boer moet blijven
duchten.
Maar in die stoere strijd is spier en hart gestaald.
Met tranen, bloed en zweet wordt iedere
vreugd betaald,
Die hij ontvangen zal bij 't winnen van de vruchten.

AAD WITZ